

Jumalateenistus P, 15.03.20, Oculi

Lektsioonid: Ilm 3:14–19; Jh 12:37–43

Jutus: Jr 26:12–16

Laulud: 218 (1–4); 162 (1–4, 5); 185 (1–5); 81 (1–4)

Aga Jeremija rääkis kõigile vürstidele ja kogu rahvale, öeldes: „Issand on mind läkitanud prohvetlikult kuulutama selle kohta ja selle linna kohta kõiki neid sõnu, mis te olete kuulnud. Ja nüüd parandage oma eluviise ja tegusid ja kuulake Issanda, oma Jumala häält, siis Issand kahetseb õnnetust, mida ta teile on töotanud. Aga mina, vaata, olen teie käes; tehke minuga, nagu teie silmis on hea ja õige! Ometi teadke kindlasti, et kui te mind surmate, siis tõmbate süütu vere iseeneste ja selle linna ja ta elanike peale, sest Issand on tõesti läkitanud mind teie juurde, et ma räägiksin teie kõrvu kõik need sõnad!” Siis ütlesid vürstid ja kogu rahvas preestritele ja prohvetitele: „See mees ei ole surma väärt, sest ta on meile rääkinud Issanda, meie Jumala nimel.”

Paar päeva tagasi ütles mulle üks inimene, et praeguse pandeemia puhul peaks keegi kirjutama rahvale, et selline Jumala karistus on meid tabanud meie aja inimeste liiga patuse eluviisi pärast.

Selline mõte võib tõepoolest tulla, kui mõelda mõnede piiblilugude peale, kus kõneldakse Jumala karitusest rahvale taudi kaudu. Nt 2Sm 24:15j, mis kirjeldab kuningas Taaveti rahvaloenduse tagajärgi, öeldakse: „Siis saatis Issand Iisraelisse katku, alates hommikust kuni määratud ajani; ja rahvast suri Daanist kuni Beer-Sebani seitsekümmend tuhat meest. Aga kui ingel sirutas oma käe Jeruusalemma kohale, et seda hävitada, siis kahetses Issand seda kurja ja ütles inglile, kes tegi rahva hulgas hävitustööd: „Küllalt! Lase nüüd oma käsi alla!” Ja Issanda ingel oli siis jebuuslase Arauna rehealuse juures.“ Ka 4Ms 25 kõneldakse nuhtlusest, mis tuli Jumalalt Iisraeli rahvale ebajumalakummardamise pärast.

Kui Jumal tahab, küllap ta saadabki siis sellise prohvetliku kirjamehe, kes, täis usku ja väge, sobiva kirjatüki kirjutab. Mulle isiklikult tundub kolmandat kuud maailmas leviv koroonapandeemia pigem Jumala heatahtliku sõrmeviibutusena neile, kes teda tõsiselt ei võta.

Jah tõsi, inimesed kriisipiirkondades kindlasti kannatavad. Küllap oleme kõik lugenud sarnaseid postitusi nt Itaalia olukorrast. Ja küllap pole ka meie Eesti praegustel ja tulevastel nakatunuil kerge põli, rääkimata meditsiinilisest personalist, operatiivtöötajatest, riigi toimimismehhanismidest ja majandusest.

Kuid siiski – julgen seda öelda, kuna pole ise veel nakatunud – loodan, et pääseme seekord kergemalt kui maailmaajaloo varasemate pandeemiade puhul. Tegu pole siiski katkutaolise haigusega, mis tapab kõik ettejuhtuvad inimesed.

Seega on praegu aeg järelemõtlemiseks. Aega on kõigil, v.a muidugi neil ametkondadel, kes kriisi eriolukorrast tulenevate piirangutega ohjata püüavad. Aga ülejäänuil, ka neil, kellel muidu on väga pingeline elu, tekib paratamatult olukord, mil nad peavad looma endale uue rutiini, sabatirutiini, kui nii võib nimetada.

Üks ametivend ütles hiljuti, et praegune olukord on kord jälle üks tõsiseltvõetav üle-euroopaline paastuaja käitumine, mille Jumal on korraldanud. Tõepoolest, ajaline kokkulangevus on sobiv: veebruar-märts on ikka olnud need ajad, mil kirikurahvas on pidanud paastu- või Kristuse kannatusaega enne ülestõusmispühi.

Võib muidugi küsida, et miks peaks Jumal sõrme viibutama nende inimeste poole, kelle elus Jumalale kohta pole – nad ei saa ju aru, et tegemist on Jumala sekkumisega nende ellu. Kuid siiski on praegune olukord ilmselt paljude jaoks väga erinev sellest, millega nad oma elus on muidu kokku puutunud.

Vanemad inimesed leiavad liikumispiirangute ja ostuhulluse puhul tõenäoliselt paralleele sõjaajast ja ka need inimesed, kes on viibinud kriisipiirkondades, leiavad midagi tutavlikku. Kuid, arvan, enamiku jaoks on siiski olukord uus. Ja milles see uudsus seisneb?

Ma ei oska oma kujutlust praegu paremini sõnastada kui et tegu on globaalse üleininimlikkuse šokiga. Üleininimlik on see, mis ületab inimvõimeid. Väikses mõõtnes on sellist nähtust meist kõik kogenud,

nt mõne looduskatastroofi tunnistajana. Neid on ju ka Eestimaal viimase poole sajandi jooksul ikka nähtud.

Teatavas mõttes igatseb iga inimene oma ellu üleiniimlikkust. Miks siis muidu on inimestel nii suur huvi selgeltnägemise ja maagia vastu? On selle aluseks ju igatsus näha midagi, mis käib üle normaalsete inimvõimete piiri.

Kuid et selline üleiniimlikkus võtaks globaalsed mõdtmed, pole suur osa tänase pandeemia tunnistajaist veel kogenud. Viirus levib mängleva kergusega kontinendilt kontinendile ja keegi ei suuda seda peatada. Tundub, et suurimaks probleemiks seejuures on just usu puudumine, et miski võib nii suures ulatuses inimlikule kontrollile mitte alluda.

Niisiis, globaalse üleiniimlikkuse šokk. Kuid Kristuse kogudusele on selles ülemaailmses kriisis siiski midagi tutavlikku. Nimelt tunneb ta siin ära Jumala käitumise.

Js 64:1j hüüab prohvet Issanda poole: „Oh, et sa ometi kärstaksid taevad lõhki ja tuleksid alla, et mäed kõiguksid su ees – otsekui tuli põletaks risu või tuli paneks vee keema –, et su nimi saaks tuntuks su vaenlastele, et rahvad väriseksid su ees, kui sa teed kardetavaid tegusid üle meie ootuse, tuled alla, mäed kõiguvad su ees – sellest ei ole kuulnud muistsest ajast.“

Paljud kristlased on oodanud, et Jumal end mingil viisil ilmutaks. Ja nüüd võib n-ö reaajas toimuvat tõepoolest niimoodi tõlgendada.

Kuidas seda ühiskonnale serveerida, on muidugi küsimus. Kes võtaks enda peale jutluse alguses mainitud rolli, kuulutada ühiskonnale Jumala karistust inimeste patuse eluviisi pärast?

Tänases kirjakohas prohvet Jeremija just seda teebki. Ta on kuulutanud Jeruusalemma elanikele, et nende püha linn jääb inimitühjaks nagu kord juhtus Iisraeli varasema pühapaiga Siiloga. Preestrid ja prohvetid (seega valeprohvetid) tahavad Jeremija sellepärast surma mõista.

Ja meie kirjakohas kõnelebki Jeremija siis oma südastajaile: mina olen teile kõnelenud ainult seda, mida Jumal mul on teile käskinud kõnelda. See kõik on selleks, et te oma eluviise parandaksite ja Jumala häält kuulaksite. Küll siis Issand oma õnnetuse teie pealt ka ära hoiab.

Peab ütleva, et ei muu kui Jeremija kindlus oma sõnumi edastamisel toob talle siin edu. Ta on valmis kõige, mida vaenulikud inimesed talle teha tahavad, kuid ta ütleb: „Ometi teadke kindlasti, et kui te mind surmate, siis tõmbate süütu vere iseeneste ja selle linna ja ta elanike peale.“ Selline kõne muudab Jeremija veenvaks ja rahvas pöördub tema poole.

Niisiis on Kristuse kogudusel nii praeguses kui tulevastes kriisides tarvis selgelt oma usku kuulutada ja sellele ka kindlaks jääda. Siis täidab kogudus oma prohvetlikku rolli, mille ta Kristuse maapealse Ihuna on saanud.

Milline see kuulutus siis praeguses olukorras peaks olema? Siin peaks oma koht olema nii käsul kui evangeeliumil.

Käsul selles mõttes, et meenutada inimestele Jumala käske, eriti 10 käsu esimest käsku: sul ei tohi olla muid jumalaid minu palge kõrval!

Martin Luther ütleb „Väikeses katekismuses“ selle käsu selgituseks, et „me peame Jumalat üle kõigi asjade kartma, armastama ja Tema peale lootma“. Millal me siis kardame Jumalat üle kõige? Luther vastab: „...siis, kui me ei karda kedagi nii palju.“ Millal me armastame Jumalat üle kõige? Luther vastab: „...siis, kui peame teda ülimalt heaks ja meeeldi kuuleme tema käsku.“

Igaüks võiks nüüd, pealesunnitult kannatusajal oma südames mõelda, milline on tema suhe Jumalasse ja Moosese esimesse käsku.

Kuid praeguses olukorras on kindel koht ka evangeeliumil. Kui keegi ütleb, et praegune globaalne kriis on Jumala karistus inimkonnale tema pattude eest, siis päriselt nii see siiski pole.

Kristuse kannatusajal ütleb vaimulik meie jumalateenistuse liturgias kirjakoha Js 53:5: „Karistus oli tema peal, et meil oleks rahu, ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud.“ See „tema“ on muidugi tõlgendatav Jeesus Kristusena. Niisiis on Kristus juba meile määratud karistuse ära kandnud.

Loomulikult oleks Jumalal õigus meid meie igapäevaste tegude eest surmaga karistada, umbes nii, nagu kogu inimkond hukkus veeuputuses. Kuid Jumal ei tee seda. Ei tee seetõttu, et Kristus on juba meile määratud karistuse ära kandnud.

Nõnda siis peame sellest kriisist õppust võtma, hakkama uskuma Jumalasse, pidama tema käske ja panema kogu lootuse Kristuse lunastustöö peale.

Meie ju ei tea, kuidas järgnevatel nädalatel meie endiga läheb: kas me nakatume viirusesse, põeme haigust kergelt või raskelt, või siis koguni sureme. Kuid uskudes Jeesusesse Kristusesse, kes on nii elu kui surma Issand, võib meie süda olla rahu ka selle pandeemia tingimustes. Jäägem kindlaks oma usule kolmainu Jumalasse ja mitte miski ei saa meid võita!
Aamen.